

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาประชากรของประเทศขาดคุณภาพ เป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ประเทศต้องพัฒนาและกำลังพัฒนาเผชิญอยู่ ความพยายามในอันที่จะแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของประชากร จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ การพัฒนาคุณภาพของประชากรอาจจัดในรูปของกิจกรรมใดๆ ที่มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนที่มีถิ่นอาศัยทั้งในเมืองและชนบทมีความเฉลียวฉลาดขึ้น มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะพัฒนาอาชีพและปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชนให้ดีขึ้น (ดารา ทิปะपाल 2521 : 85)

ประเทศไทยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา และได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญว่าการให้การศึกษาแก่ประชาชน เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบอันดับแรกที่สำคัญของรัฐ เพราะเชื่อกันว่า การศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาและสร้างสรรค์สังคมให้ก้าวไปสู่ความดั่งาม และทรัพยากรมนุษย์ เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ ฉะนั้น ทุกประเทศจึงปรารถนาที่จะพัฒนาประชากรของตนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศทั้งในด้านสังคมและ เศรษฐกิจ (ก่อ สวัสดิพานิชย์ 2504 : 1)

การศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่ง ที่รัฐจัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพของประชากร แต่การศึกษาในโรงเรียนมีขีดจำกัด ไม่สามารถตอบสนองงานพัฒนาประเทศที่กำลังรีบเร่งอย่างทันทั่วทั้งที่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และวิทยาการต่างๆ ได้ขยายตัวอย่างกว้างขวางและก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง สถานการณ์เช่นนี้ ระบบการศึกษาในโรงเรียนปัจจุบันไม่สามารถสร้างคนให้มีคุณภาพได้อย่างเพียงพอ ด้วยเหตุนี้การศึกษานอกโรงเรียนจึงเป็นทางออกที่สำคัญ ซึ่งจะต้องนำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ในลักษณะการศึกษาเพื่อมวลชน (เอ็ดการ์ ฟอร์ด และคนอื่น อ้างถึงโดย สายหยุด จำปาทอง 2520 : 67)

เป็นที่ยอมรับแล้วว่าการศึกษาคือกระบวนการที่สังคมจัดขึ้นเพื่อให้คนในสังคมมีความรู้
ทัศนคติ เพื่อยังประโยชน์แก่คนและสังคม เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ซึ่งสิ่ง
เหล่านี้เป็นหน้าที่หลักของกิจการสื่อสารมวลชน เช่นกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าการศึกษากิจการสื่อสาร
มวลชนนั้น ดำเนินไปเพื่อจุดหมายปลายทางเดียวกันและเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน นอกจากนี้ใน
การวิจัยด้านการสื่อสารมวลชนได้มีการค้นพบและสร้างแนวคิดใหม่ เมื่อไม่นานมานี้ว่า ประชาชน
ในชนบทของประเทศที่กำลังพัฒนา แม้แต่ในชุมชนที่ยังยึดมั่นในค่านิยมและทัศนคติโบราณ สื่อมวลชน
มีประโยชน์อย่างมากในการเผยแพร่ข่าวสารและ เสริมสร้างทักษะแก่ประชาชน จากหลักฐานนี้
แสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนสามารถใช้เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการพัฒนาได้
(บุญเลิศ ศุภติติก 2520 : 29) ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้อาศัยสื่อมวลชน
เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ตลอดจนเอกสารสิ่งพิมพ์อยู่มาก

ปัจจุบันมีหลายประเทศที่นำประโยชน์จากสื่อมวลชนมาใช้ในวงการศึกษาออกโรงเรียน
อย่างกว้างขวางมากขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ เช่น ประเทศออสเตรเลีย
และประเทศนิวซีแลนด์ ได้จัดสอนโดยใช้เทคนิคการสอนทางวิทยุในเขตชนบท วิธีนี้จะช่วยให้เด็ก
นักเรียนติดต่อกับครูโดยใช้สื่อกลางอย่างเดียวกัน นับเป็นวิธีที่ถูกนำมาใช้ในเขตที่การติดต่อทั้ง
สองทางทำไม่ได้ จึงได้ทำวิธีแก้ไขโดยการจัดแบบเรียนทางไปรษณีย์ ซึ่งนักเรียนจะสามารถ
ส่งงานของตนมาตรวจสอบที่ศูนย์กลางของการออกอากาศได้ และครูก็สามารถตรวจสอบความ
ก้าวหน้าของนักเรียน โดยให้คำแนะนำแก่นักเรียนผ่านการออกอากาศหรือเขียนสั่งการตรวจสอบ
ไปทางไปรษณีย์ (เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ 2528 : 31-32)

ประเทศเกาหลีใต้ดำเนินการศึกษานอกระบบในหลายรูปแบบ รูปแบบหนึ่งคือการจัด
โรงเรียนมัธยมชั้นสูงทางอากาศและไปรษณีย์ โรงเรียนประเภทนี้จัดให้กับคนงานวัยรุ่นที่ไม่อาจ
เข้าเรียนในโรงเรียนปกติได้ การสอนทางวิทยุและไปรษณีย์จัดขึ้นในกรุงโซล และ เมืองปูซาน
เปิดสอนในระดับไฮสกูลและระดับสูงกว่าไฮสกูล วิชาที่ทดลองเปิดสอนระดับสูงกว่าไฮสกูล คือ
คหกรรมศาสตร์ ธุรกิจศิลป์ โครงการดังกล่าวนี้นอกจากจะช่วยเพิ่มคุณภาพของคนแล้ว ยังเป็น
การสนับสนุนให้เกิดการศึกษาต่อเนื่องอีกด้วย (สุทัต เอี่ยมอุไร 2525 : 231-248)

แชนรมม์ และคนอื่นๆ ยกตัวอย่างการจัดการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ของประเทศญี่ปุ่นไว้ว่า ประเทศญี่ปุ่นเปิดโอกาสให้แก่เด็กที่ยากจนและไม่สามารถเรียนต่อในระดับมัธยม ได้มีโอกาสก้าวหน้าขึ้นไป โดยการจัดสอนทางไปรษณีย์ขึ้น มีการตั้งโรงเรียนทางไปรษณีย์ N.H.K. (Nippon Hoso Kyokai) เพื่อทำการค้นคว้าปรับปรุงและแสดงการสอนทางไปรษณีย์ประกอบการกระจายเสียง ปัจจุบันมีผู้เรียนทางไปรษณีย์ในระดับมัธยมประมาณแสนคน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ออกทำงานแล้ว ตารางสอนทางไปรษณีย์ที่ทางการญี่ปุ่นจัดขึ้นนั้น ทำให้เด็กรู้สึกเหมือนว่า ตนเองกำลังเรียนอยู่ในชั้นเรียน ซึ่งไม่เหมือนกับหลักสูตรทางไปรษณีย์โดยทั่วไปที่ปล่อยให้ผู้เรียนเรียนตามสบาย ทางการศึกษาพยายามให้ผู้เรียนทางไปรษณีย์ได้ติดต่อกันเป็นการส่วนตัว และติดต่อกับครูในระหว่างปีการศึกษาอีกด้วย กล่าวคือ บังคับให้ผู้เรียนทางไปรษณีย์ทุกคนพบกับเพื่อนผู้เรียนทางไปรษณีย์ด้วยกันมีละ 20 วัน ณ โรงเรียนประจำแห่งใดแห่งหนึ่งที่ร่วมโครงการ (แชนรมม์และคนอื่นๆ อ้างถึง ศรีน้อย โปวาทอง 2514 : 45-46)

สำหรับประเทศไทย กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของสื่อมวลชนว่า เป็นส่วนหนึ่งที่สามารถจัดเป็นบริการทางการศึกษาแก่ประชาชนในชนบท จึงได้จัดการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายหลักคือ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาและให้โอกาสในการศึกษาแก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ซึ่งจัดในรูปกลุ่มสนใจ การศึกษาแบบ เบ็ดเสร็จอ่านออกเขียนได้ และการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 เป็นต้น

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพประชากร ซึ่งจัดขึ้นในรูปแบบของการศึกษานอกโรงเรียนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาทางสื่อมวลชน ดังที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ซึ่งมีใจความตอนหนึ่งว่า "รัฐบาลมีเป้าหมายที่จะส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถานีวิทยุกระจายเสียงที่มีอยู่แล้วทั่วประเทศ จัดรายการ เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน โดยเพิ่มรายการที่เป็นประโยชน์แก่การดำรงชีวิต..." (แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2520 : 279)

ปัจจุบันรัฐบาลมีสถานีวิทยุกระจายเสียงทั่วประเทศมากกว่า 200 สถานี ออกอากาศครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ซึ่งนับว่าเป็นความพร้อมในภาครัฐบาลที่จะใช้สื่อมวลชนประเภทนี้สนับสนุนโครงการพัฒนาในระดับต่างๆ ทั้งลักษณะการให้ข่าวสารความรู้ โน้มน้าวใจและการณรงค์

โดยการจัดในรูปแบบของกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ ส่วนความพร้อมในภาคประชาชน นั้นจากการสำรวจจำนวน เครื่องรับวิทยุที่วราชอาณาจักรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปรากฏชัดว่า 9 ใน 10ครัวเรือนของประชากรทั่วประเทศมี เครื่องรับวิทยุในครอบครอง ทั้งนี้เนื่องจาก เครื่องรับวิทยุทรานซิสเตอร์มีจำหน่ายแพร่หลายในราคาไม่แพงและไม่ต้องใช้กระแสไฟฟ้า ดังนั้นความพร้อมที่จะใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง เพื่อส่งเสริมความรู้แก่ประชาชนตามแนวนโยบายของรัฐบาล จึงอยู่ในสภาพที่มีความพร้อมอย่างยิ่ง

ด้วยเหตุนี้ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ใช้วิทยุกระจายเสียงอย่างจริงจังในการส่งเสริมความรู้แก่ประชาชนที่ไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือในระบบโรงเรียนภาคปกติ เช่น โครงการการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ ซึ่งให้ความรู้ทั้งด้านวิชาสามัญและวิชาชีพ นอกจากนี้ยังได้จัดรายการวิทยุเพื่อการศึกษาออกโรงเรียนสำหรับให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือของกรมประชาสัมพันธ์ และสถานีวิทยุกระจายเสียงของหน่วยราชการอื่นๆ ด้วย

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ ได้เริ่มการทดลองการจัดการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในปี 2521 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2523 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 ก็ได้ดำเนินการทดลองจัดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ด้อยหรือขาดโอกาสทางการศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้ทักษะ และเจตคติที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น และยกระดับการศึกษาของประชาชน
2. เพื่อให้รูปแบบการเรียนการสอนทางไกล ในการจัดการศึกษาให้กับประชาชนที่ไม่ได้รับการศึกษาในสถาบันการศึกษา
3. เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น
4. เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอน และการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ 2528 : 3)

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนในระบบการศึกษาทางไกล ระดับ มศ.ปลาย เป็น การศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับ เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้สนใจที่จะแสวงหา ความรู้ได้มีโอกาสศึกษาเพิ่มเติมตามความจำเป็นและความสนใจของตนเอง โดยมีเป้าหมาย ที่จะให้ประชาชนมีความรู้ ความสามารถอันจะเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับการศึกษาและพัฒนา คุณภาพชีวิต (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ 2528 : 3)

เนื่องจากการจัดการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ เป็นวิธีการจัดการศึกษาในรูปแบบ ที่แตกต่างไปจากรูปแบบการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ โดยมีการหลักในการจัดดังนี้ คือ

1. เป็นการศึกษาทางไกลรูปแบบหนึ่ง โดยใช้สื่อผสม(Multi Media) ในการ เรียนการสอน คือ สื่อการเรียนที่มีลักษณะเป็นตำรา(Text) คู่มือแนะแนวการศึกษาด้วยตนเอง (Study Guide)วิทยุ(Radio) การสื่อสารทางไปรษณีย์(Correspondence) กลุ่มผู้เรียน (Learning Group) สื่อบุคคลและสื่อเสริมรูปแบบต่างๆ เช่น เอกสารประกอบ เทป ศูนย์ การเรียนหรือแหล่งวิทยาการต่างๆ

2. เป็นการเรียนแบบระบบเปิด (Open Learning) คือผู้เรียนสามารถจะเลือก เรียนได้ตามความต้องการ ความสามารถและข้อจำกัดที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคม ที่ตนดำรงอยู่

3. เป็นการเรียนด้วยตนเอง(Self-Learning) ซึ่งผู้เรียนจะต้องศึกษาด้วย ตนเองจากสื่อต่างๆ ในข้อ 1 (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2527 : 15)

จากการที่นักศึกษาทางไกล ต้องศึกษาด้วยตนเองจากสื่อต่างๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น กลุ่มผู้ฟัง เป้าหมายของรายการวิทยุ เพื่อการศึกษานอกโรงเรียน จึงได้แก่นักศึกษา ว.ปณ. และ กลุ่มเป้าหมายที่รองลงไปได้แก่ ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา และทุกฐานะอาชีพ อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ศึกษาพฤติกรรม การเปิดรับสื่อและความต้องการรายการ วิทยุ เพื่อการศึกษานอกโรงเรียน ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ ซึ่งศึกษาเฉพาะ นักศึกษา ว.ปณ. ซึ่งมีความต้องการและมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความรู้เพื่อนำไปพัฒนาอาชีพ และชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายดังกล่าว มีความแตกต่างกันในด้าน ถิ่นอาศัย เพศ อายุ อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการดำรงชีพในแต่ละวันจึงมีปัญหาและ ความต้องการที่แตกต่างกันออกไป

การจัดรายการวิทยุเพื่อการศึกษาออกโรงเรียน จะได้รับความสำเร็จ และเกิดประโยชน์แก่นักศึกษาและประชาชนมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับรายการวิทยุที่ออกอากาศแต่ละครั้ง ซึ่งหมายถึง เนื้อหาสาระและรูปแบบวิธีเสนอรายการ ตลอดจนช่วงเวลาที่จะออกอากาศ สามารถตอบสนองความสนใจ สภาพปัญหา และความต้องการของกลุ่มผู้ฟัง เป้าหมายแต่ละกลุ่มหรือไม่ และประเด็นนี้เองจะเป็นเครื่องชี้ว่า ความสำเร็จของการจัดรายการวิทยุเพื่อการศึกษาออกโรงเรียนอยู่ในระดับไหน (จุฬพล รอดคำดี 2522 : 12)

การสำรวจพฤติกรรมการเปิดรับสื่อและความต้องการรายการวิทยุเพื่อการศึกษาออกโรงเรียนของนักศึกษา ว.ปณ. ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท จึงเป็นสิ่งสำคัญที่นักการสื่อสาร เพื่อการพัฒนาและผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดรายการวิทยุเพื่อการศึกษาออกโรงเรียนต้องตระหนักและควรศึกษาเพื่อช่วยให้สามารถผลิตรายการและจัดรายการ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความสนใจ และความต้องการของนักศึกษา ว.ปณ. ได้อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นการตอบสนองและสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งจะระดมทรัพยากรทางด้านการศึกษามวลชนมาช่วยพัฒนาประเทศไทยไปสู่วิสัยทัศน์อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อทางวิทยุของนักศึกษาทางไกล ในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมือง ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างในด้านพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของนักศึกษาทางไกลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง และที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ อายุ อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจ
3. เพื่อทราบความแตกต่างด้านความต้องการรายการวิทยุของนักศึกษาทางไกลในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมือง ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ จังหวัดลำปาง และที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ อายุ อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจ

ปัญหานำการวิจัย

1. นักศึกษาทางไกลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ จังหวัดลำปาง ในเขตอำเภอเมือง และนอกเขตอำเภอเมือง มีพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อทางวิทยุอย่างไร

2. นักศึกษาทางไกลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือในเขตอำเภอเมือง และนอกเขตอำเภอเมือง และที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ อายุ อาชีพ และฐานะทาง เศรษฐกิจ มีพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อทางวิทยุแตกต่างกันหรือไม่

3. นักศึกษาทางไกลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ ในเขตอำเภอเมือง และนอกเขตอำเภอเมือง และที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ อายุ อาชีพ และฐานะทาง เศรษฐกิจ มีความต้องการรายการวิทยุเพื่อการศึกษาออกโรงเรียนแตกต่างกันหรือไม่ ในด้าน ที่เกี่ยวกับ เนื้อหาและรูปแบบวิธี เสนอรายการ

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักศึกษาทางไกลที่มีความแตกต่างกันในด้าน เขตที่อยู่อาศัย เพศ อายุ อาชีพ และฐานะทาง เศรษฐกิจ มีพฤติกรรมการ เปิดรับสื่อวิทยุแตกต่างกัน

2. นักศึกษาทางไกลที่มีความแตกต่างกันในด้าน เขตที่อยู่อาศัย เพศ อายุ อาชีพ และฐานะทาง เศรษฐกิจ มีความต้องการรายการวิทยุเพื่อการศึกษาออกโรงเรียนแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือจังหวัดลำปาง เท่านั้น

2. ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม เป็นหลักในการเก็บข้อมูล

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้ได้มุ่งหวัง เป็นข้อสรุปในลักษณะที่เป็นตัวแทนนักศึกษาทางไกล ทั้ง 2 กลุ่มทั่วประเทศ

2. รายการวิทยุ ออกการศึกษาออกโรงเรียน เป็นรายการที่ผลิตโดยศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนภาคเหนือ ล

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เพื่อการวิจัย เป็นแบบปลายปิด ผู้ตอบแบบสอบถาม หรือผู้รับการสัมภาษณ์ไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นได้อิสระ คำตอบที่ได้อาจจะไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร
2. เกณฑ์การวัดฐานะทาง เศรษฐกิจ เป็นข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายได้เพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจคลาดเคลื่อนไปจากฐานะทาง เศรษฐกิจที่แท้จริงของผู้ตอบ
3. ผลการวิจัยในครั้งนี้ใช้อ้างอิงได้เฉพาะกลุ่มนักศึกษาทางไกลที่มีถิ่นอาศัยอยู่ในจังหวัดลำปาง

นิยามศัพท์

พฤติกรรม การเปิดรับสื่อวิทยุ	หมายถึง ความบ่อยครั้งในการรับฟัง ช่วงเวลาที่รับฟัง การใช้เวลาในการรับฟังแต่ละครั้ง วิธีเลือกฟังรายการ จุดมุ่งหมายของการรับฟัง สถานีวิทยุที่รับฟังเป็นประจำ ลักษณะการรับฟัง สถานที่รับฟัง รายการที่รับฟังเป็นประจำและการนำเอาข่าวสารจากการรับฟังไปใช้
ความต้องการรายการวิทยุเพื่อการศึกษานอกโรงเรียน	หมายถึง ความต้องการในด้านเนื้อหาของรายการที่ออกอากาศ เช่น ความรู้ด้านกฎหมาย เศรษฐกิจ สุขภาพอนามัย การวางแผนครอบครัว การเกษตร การเมือง การปกครอง วิชาที่เรียนและวิชาชีพทั่วไป นอกจากนั้น เป็นความต้องการในด้านรูปแบบวิธีเสนอรายการ เช่น แบบบรรยายสนทนา สัมภาษณ์ และละคร เป็นต้น
นักศึกษาในเขตอำเภอเมือง	หมายถึง นักศึกษาที่มีการพบบกลุ่มในอำเภอเมือง และในเขตสุขาภิบาล จังหวัดลำปาง
นักศึกษานอกเขตอำเภอเมือง	หมายถึง นักศึกษาที่มีบ้านเรือนอยู่ในอำเภอต่างๆ นอกเขตสุขาภิบาล จังหวัดลำปาง

นักศึกษาทางไกล

หมายถึง ประชาชนในจังหวัดลำปาง ที่ลงทะเบียนเรียนระบบ
ทางไกลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ จังหวัดลำปาง

การศึกษาทางไกล

หมายถึง รูปแบบการจัดการศึกษาทางไกล โดยผู้เรียนจะศึกษา
คู่มือเรียนที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจัดส่งไปให้ทางไปรษณีย์
เพื่อศึกษาที่บ้าน ฟังบทสอนทางวิทยุที่ออกอากาศตามตาราง
ออกอากาศและไปพบครูประจำกลุ่มตามวัน เวลาและสถานที่นัดหมาย
เพื่อปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม

การศึกษานอกโรงเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่พ้นเกณฑ์การศึกษาภาค
บังคับในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้เรียนจะต้องมีพื้นฐานความรู้
ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือการศึกษาผู้ใหญ่ ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้นและ เมื่อเรียนสำเร็จแล้วจะได้คุณวุฒิเทียบ เท่าชั้นมัธยม
ปีที่ 6

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ช่วยให้ทราบถึงพฤติกรรม การเปิดรับสื่อวิทยุและความต้องการวิทยุ เพื่อการ
ศึกษานอกโรงเรียนของนักศึกษาทางไกลทั้งในเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมือง
2. ผลการวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้แนวทางในการจัดรายการวิทยุ เพื่อการศึกษา
นอกโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความรู้แก่นักศึกษากลุ่มเป้าหมายทั้งในเขตอำเภอเมืองและนอกเขต
อำเภอเมือง ให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาที่แท้จริง
3. การวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนา ค้นคว้าในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ
งานนิเทศศาสตร์พัฒนาการในอนาคต